

עין משפט נר מצוה
קג א ב מיי פ"ג מהל' מאלכות אסורות הלכ' דר ועיין ב"מ סמג ללחין קמח טוש"ע י"ד ס"י קלב סק"פ ג:
קד ג מיי פ"ד מהל' מוכרה הלכה (א) ז סמג עשין פכ טוש"ע ח"מ ס"י ר סק"פ ג:
קה ד טוש"ע י"ד ס"י קלב סק"פ ז וע"ש:
קו ה מיי פ"ו מהל' עבודת כוכבים הלכה ה סמג ללחין מה טוש"ע י"ד ס"י קמו סק"פ ג:
קז ו מיי פ"ז מהל' מאלכות אסורות הלכה כג סמג ללחין קמח טוש"ע י"ד ס"י קלב סק"פ ז:
קח ז מיי פ"ט מהל' מלכים הלכ' ט:

מוסף רש"י

כליו של לוקח ברשות מוכר. כגון פסק ונתן לתוך מדה של לוקח או מדר במדה שלו וספק לבלו של לוקח וית של מוכר הוא (רשב"ם ב"ב פה). אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר. לעבוד כוכבים ויעטלה ואחר כך אם ירצה יקנה ממנו ואע"ג דמשך לא אמריין עבודת כוכבים של ישראל הוא ואינו טעלה דהא משיכה בטעות הוא, דלא ידע שיש כהן עובדת כוכבים (עשרי ג.). ויליך לים המלח. ויליך הגלה לים המלח ואילו רש"י להחזירה לעבוד כוכבים ולעלו מעותיו, ואע"ג דמשיכה בטעות הוא, כיון דיהיב דמי כ' הדר שקליהו מוחין כמלן דמונן (שם). דעבודת כוכבים ביד ישראל אינה בטילה עולמית (בבברות יג.). בן נח נהרג על פחות משה פרוטה. שני נח נהרגו על הגול ואוהרתן זו היא מיתתן. דלא בעי התראה, לפיכך בן נח נהרג על פחות משה פרוטה, דעב"ס קפדי על דבר מועט ולגבי ישראל היו מחילה (יבבות ח:). ואשמעינן ר' יוחנן דעב"ס לא מחיל אפילו אפחות משה פרוטה והיו גול לדיהו (שורבין סב.). ולא ניתן להישבון. אינו בחירה אלא נהרג, דגבי ישראל כתיב (ויקרא ה) והשיב את הגזילה אשר גול, אבל בני נח אמריין בסנהדרין (נח:). אוהרתן זו היא מיתתן, וכיון שעבר על אחת מ' מות נהרג (יבבות ח:). דעב"ס"ס לא כתיב העבד הלכן כיון שעבר נהרג ואינו משלם (שורבין סב.).

עא:

ישראל והמעות שצד ישראל נעשו למפרע דמי יין נסך ואין לומר שהעובדי כוכבים היו נותנין להם המעות במתנה דלטו בשופטני עסיקין ואור"י שנשעת נתינת הדמים היו אומרים להם העובדי כוכבים אנו מקנים לכם המעות מעכשיו והיין יהיה שלנו מעכשיו והעובדי כוכבים היו מאמינים אותם בטוב ולא היו יראים פן יגזלו ואע"פ שלא בא לידם עדיין א"י י"ל דסבר האי דחיי דקניא משיכה או מעות בעובד כוכבים ודריש הכי לעמיתך במשיכה הא לעובד כוכבים או צהא או צהא ולית ליה הא דלמר בצבורות (דף יג.). מדישראל צדחד עובד כוכבים נמי צדחד וא"ת ולמה לא למדס להדיח כלי העובדי כוכבים או למדוד ככלי ישראל וי"ל דצחק יש לטעות כמה פעמים אבל בלקיחת מעות קודם לא יבא לטעות כיון שהיה מנהגם כן: **שמוע** מינה נצוק חבור. וא"ת ולימא להו רב לסבוייתא ליקטפי קטופי וכזי האי גוונא שרי גס אי נלוך חבור כדקאמר לקמן (דף עז:). וי"ל לפי שהיו מוכרים יין הרבה היה להם טורח גדול לקטף: **הבא במאי עסקין** דאיבא עכבת יין **אפומא** דבוונתא. תימה ליצטיל * ההוא פורתא בס' י"ל דמין צמינו הוא וקסבר דלא צטיל: * **ואי** ס"ד משיבה בעובד כוכבים קונה אמאי יחזיר. וא"ת ולאח מאי מעות קונות א"כ אינא סיפא אס משנתן מעות משך ויליך הנאה לים המלח ולמ"ל משך כיון דמעות קונות דכי האי גוונא ספין בצבורות (סס). ואי ס"ד מעות קונות למ"ל משך וי"ל דבין מקשה הכא ובין מקשה התם בעי למימר דבעינן בעובד כוכבים תרתי משיכה וכסף וה"ק הכא ואי ס"ד משיכה לחודה קונה בלא מעות אמאי יחזיר והתם נמי ה"ק אי ס"ד מעות לחודייהו קונה (אמאי יחזיר) * וא"ת ומי"ט דמקשה דבעינן לומר תרתי וי"ל משום דדריש לעמיתך צדחד במשיכה או בכסף לכל חד כדאית ליה ולעובד כוכבים עד דאיכא תרתי משיכה וכסף: **מירי** הוא **טעמא אלא** דרב ב'. וא"ת קשיא דרב דארב דהכא מוקי אליבא דרב דמשיכה קונה בעובד כוכבים וצפ' הוהב (ב"מ דף מה. ושס) דמשיכ דס"ל כרשב"ל דמשיכה קונה בישראל ולא בעובד כוכבים גבי היא דמייתי התם נתנה לצלן ואמר רב עלה דוקא צלן דלא מיחסרמ משיכה אבל ספר לא מעל עד דמשך אלמא קסבר דמשיכה קונה בישראל א"כ אינה קונה בעובד כוכבים ומינה

מסייע התם לרשב"ל וא"כ קשה דרב דארב מיהו יש ספרים דגרסי לעיל אמר רבא לסבוייתא אבל ל"י מדאמר הכא מידי הוא טעמא אלא לרב האמר רב הלכה כו' דע"כ היינו רב דאמר לקמן סוף פירקא הכי מדמייתי ר' יוחנן אצתריה וא"כ לעיל נמי בעובדא דסבוייתא גרסינן רב ולא רבא וקשה דרב דארב וי"ל דההוא דצלן מיירי לצלן עובד כוכבים ולכן קאמר רב דוקא צלן אבל ספר עובד כוכבים לא עד דמשך דמשיכה בעובד כוכבים קונה כדאמר רב הכא והכי נמי צריך לאוקמי לרבי יוחנן דהתם כדפי' שס ותלמודא דמייתי נמי סיעתא לרשב"ל התם פ' הוהב (סס) היינו לפי הפסט דמשמע דמיירי בישראל: **בן** נח נהרג ע"פ פחות משה פרוטה.

וכן נח מלווה על הגול ואוהרתן זו מיתתן ולא ניתן להשבון ודוקא (י') ישראל דבר מחילה הוא אבל עובד כוכבים לאו בר מחילה הוא ורש"י פי' דלא ניתן להשבון משום דקס ליה דדרבה מיניה ולא נראה דא"כ לא יתחייב עובד כוכבים לשלם גולו בשום ענין: **ואי** ס"ד משיבה בעובד כוכבים אינה קונה אמאי נהרג. * (פי') הא לא קניה וכל היכא דאיתיה צרעותיה דישראל הוא וקשה דהא ישראל נמי לא קנה הגזילה להיות שלו ואפ"ה קנייה להתחייב צלונסין החיוב דשייך ציה וה"נ יש לנו לומר צלן נח שקנאו להתחייב צה מיתה דהיינו החיוב דשייך צה וי"ל דודאי אי גול שוה פרוטה דהוי ממונא לגבי ישראל וחסרו אית לן למימר כדפי' אבל פחות משה פרוטה שלא חסר הישראל דלאו ממונא הוא וגם ממון העובד כוכבים לא נתרבה שהרי לא קנאה משום הכי פריך אמאי נהרג ומשני נכרא (ח') דישראל: נְשִׁיׁ מוֹסִי עִירֻצִין סָב. ד"ה בן נח וכו' ציטר ציארין.

מדמשיכה עובד כוכבים. במדה קנייה ואע"ג דלא יהב זוזי והוו להו זוזי הלואה גביה מקמי דליהוי יין נסך דהא לא הוי נסך עד שנגע ציה ואפי' אי לא שקלי זוזי מניייהו שפיר דמי: **צמנא דעובד כוכבים.** דיון שצכלי אוסרו והוי יין נסך מקמי משיכה: **מדמטי לאוירא דמנא.** דעובד כוכבים קנייה עובד כוכבים צהגצהה: **שמעס מיניה דו.** ואנן איבעויי איבעיא לן בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פה:). **עצבס יין.** אוגנים יש בצליו של עובד כוכבים שמתעכב היין על פיו כטיפה או כשני טיפין מקמי דמימטי חמרמ דישראל צאירא דמנא דעובד כוכבים ומיתסר צההיא טיפת יין שעל פיו: **דכוונתא.** כך קטנה מחצית כדלמר צמועד קטן (דף יג.). **זופתין כוונתא** ואין זופתין צתיבת צמועד: **כמאל.** הא דלמר רב למישקל דמי צרישא מקמי דניתסר צההיא עכבה: **דלא כרצן שמעון** ב"ג. דקמטי ממנ"י

יין נסך שנפל לצור כולו אסור רש"ג אומר ימכר כולו לעובדי כוכבים חוץ מדמיי יין נסך שבו אלמלא משום מערובות יין נסך לא מיתסר צהגאה חמרמ דישראל ואנן קיס לן(י) כל מקום ששנה רבן שמעון (י) במשנתו הלכה כמותו: **מידי הוא טעמא אלא לרב.** הך קושיא למאן רמיית ליה אלא לרב דלמר [ע"פ] לסבוייתא למישקל דמי צרישא לדידיה לא תירמייה דאיהו אמר צהדיא דאין הלכה כרצן שמעון: אלא צחצית שנתערב צחציות אחרות דשקיל חד מניייהו ושדי לנהר ואינן שרו צהגאה: **אבל לא יין ציין.** דכי נתערב יין נסך ציין כשר כולו אסור. ואי קשיא אצי ורבא היכי מיתרצי אתקפתיה דלמימר הא איניהו הוו קשישי מיניה טובא לא מיקשי דהא צמסכת צבורות (דף יג:). תרציניהו אצי ורבא להנך שניוי אליבא דרבי יוחנן דלציביה קאמר למימר לשמעתייה וקצעהו צעלי תלמוד כאן אמילתיה דלמימר: **גרעאות.** שצרי כספים: **יחזיר.** דלא קנייה ולא מיחייב לצערה: **ויליך לים המלח.** דכיון(י) דלא מאי לאהדוריה ולמשקל דמי: **מקח טעות.** הויא משיכה בטעות דלאו אדעתא דעבודת כוכבים זבן: **סיפא לאו מקח טעות.** צחמיה. ואע"ג דיהיב דמי לישקליניה: **מיחוי כעורוס כוכבים.** לכי הדר שקל זוזי מיחוי כמאל דמוזנ לעבודת כוכבים דמי: **פסק עד שלא מדר דמיו מוסרין.** דכי מדר קניה עובד כוכבים במשיכה וקמו זוזי צהלואה גביה יין נסך לא הוי עד דנגע ציה (א): **שקדיס**

לו דינר. שנתן לו מעותיו קודם לכן: **שקדיס** לו. ונתן לו מעות יוטר מכדי דמי היין עד שיפסקו הדמים יחזיר לו ישראל את המותר: **אמאי דמיו אסורין:** ולדידך **דאמרס.** טעמא דרישא משום דמשיכה קונה סיפא נמי אמאי דמיו אסורין: **סמנא דעסיה.** למקמי צמשיכה: **לא פסק.** קודם משיכה לא סמכא דעתיה למקנייה צמשיכה שמא ירצה לו צדמיו: **בן נח.** שגול את ישראל פחות משה פרוטה אע"ג דגבי ישראל לאו ממונא הוא דמחלי עליה גבי עובד כוכבים ממונא הוא ובן נח נטויה על הגול צסנהדרין (דף נו.) ואוהרה שלהן זו היא מיתתן ואין צריכין התראה: ולא

(א) [לעיל ט: לקמן עב:].
(ב) [קידושין כה: ב"מ סו: ב"ב פה:].
(ג) [נבמ"ק יב. דמיימי רש"י הכא לרואיה איתא כחמא ופרש"י שס כוחא כלי קטן].
(ד) [לקמן עז:].
(ה) [שם].
(ו) [לעיל נג. צבורות יג:].
(ז) עירוצין סב. יבמות מז:].
(ח) [ב"ב סט:].
(ט) כס"א טוסף: דקניין.
(י) שייך לקמן אחר ד"ה מיר, (י) למה לי משך. ר"מ, (ז) [ל"ל פירש הקונטרס].

גליון הש"ס

תוב' ד"ה הבא וכו' ההוא פורתא בס'. עיין לעיל דף ט ע"ב מוס' ד"ה אבל ולקמן דף עג ע"א מוס' ד"ה יין ומוליך דף לו ע"א מוס' ד"ה אמר:

הגהות הב"ח

(א) גפ' ואי ס"ד:
(ב) רש"י ד"ה דלא כר' שמעון וכו' ר' משעון ב"ג נתשמתנו:
(ג) ד"ה פסק וכו' דנגע ציה הס"ד ואח"כ צ"ל ד"ה שקדיס לו וכו' העותר הס"ד ואח"כ מ"ה ואי דקדיים ליה דינר שנתן לו מעותיו קודם לכן:
(ד) תוב' ד"ה בן נח וכו' ודוקא בגדול מישראל דבר מחילה הוא אבל בגדול מעובד כוכבים לאו וכו' בשום ענין.
י"ב פי' אפי' בגדול שוה פרוטה לא יתחייב אלא בע"כ דבעובד כוכבים לא עיין קס ליה דדרבה מינה ועיין גרי"פ הדר דף סג כמ"ש המוס' בדי"ה בן נח:
(ה) ד"ה ואי ס"ד וכו' ומשני דצעריה לישראל הס"ד:

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

מסורת הש"ס